

Корнута Людмила Михайлівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри адміністративного і фінансового права,

кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СУЧАСНОГО ВРЯДУВАННЯ ТА ПРИНЦИПІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Розвиток технологій, швидка зміна реалій, світогляду, парадигм і, навіть, цінностей навколо, а також в сфері публічного управління – докорінно змінюють і саме суспільство. А відтак – і підходи до ефективного управління ним. Міжнародні організації, представники світових урядів, науковці, соціологи, експерти та бізнес-лідери Європейських країн останнім часом все частіше організовують спільні саміти та збори, аби спробувати разом, через діалог та дискусію, знайти «універсальний рецепт» публічного управління та ефективного функціонування державної служби. А все задля того, аби кожна людина відчула себе більш захищеною та змогла сама обирати своє майбутнє, користуватися своїми правами, що надані їй Конституцією та законодавством. «Less government – more governance», тобто «менше уряду – більше врядування» – цей лозунг визначає одну з ключових тем, яку сьогодні обговорює Світовий уряд. При цьому, звертаючи увагу на євроінтеграційний курс нашої країни, зазначене питання є актуальним і для України.

Governess тут розуміється як набір інституцій, які реалізують певні державні функції: міністерства, відомства, органи місцевого самоврядування. Натомість governance включає у себе усіх стейкхолдерів, усіх, хто отримує ті чи інші послуги, на кого розповсюджується та чи інша політика [5, с. 17]. І у такому сенсі цей термін включає далеко не тільки уряд як орган управління чи державну службу як інститут, а й інститути громадянського суспільства, бізнес,

які мають бути більш активно залучені до формування політики, її реалізації, участі у підготовці рішень тощо. Але, з іншого боку, і до відповідальності за впровадження таких рішень. При цьому, громадянське суспільство має змінити стиль поведінки та свою роль в управлінському процесі – перейти від суто критичного ставлення, від позиції моніторингу та контролю, до спільної відповідальності у разі, якщо воно залучається до формування тієї чи іншої політики [3, с. 98]. Разом із тим, беззаперечним залишається факт того, що центральне місце в забезпеченні та реалізації врядування залишається за державою особі державних службовців.

Парадигму врядування, яка була рекомендована у 80-х р.р. XX ст. такими міжнародними інституціями як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, ОЕСР та ін., як інструмент забезпечення досягнення країнами цілей розвитку та умов глобалізації, швидких змін контексту кризових проявів природного, техногенного чи політичного характеру, подальшого зменшення ресурсної бази та збільшення потреб населення у високоякісних послугах, забезпечення верховенства права, прав людини та плюралістичної демократії, що стали невід’ємними характеристиками XXI ст. У свою чергу принципи врядування, як основоположні ідеї самого процесу були сформульовані Радою Європи ще у 2007 році, що прийшли на зміну вживаним парадигмам і принципам публічного управління та публічного менеджменту. Цінність таких принципів врядування у тому, що вони спираються на десятки сучасних теорій організаційного розвитку, адміністрування й прийняття рішень у царині економіки, політології, соціології, а також на досвід політичних та громадських рухів, відповідних численних адміністративних реформ, які забезпечили досягнення очікуваних позитивних результатів в управлінні розвитком багатьох демократичних європейських країн. У 2014 році Комітет міністрів Ради Європи на своєму засіданні прийняв рішення щодо необхідності вжиття заходів та розгляду шляхів сприяння впровадженню принципів демократичного

врядування на місцевому рівні. Принципи знайшли своє закріплення в Стратегії інновацій та доброго врядування [4].

На сьогоднішній час, в Україні процес врядування лише починає свій шлях становлення, розвитку та практичного застосування. Тому, виділення основних принципів врядування вбачається актуальним питанням. Аналізуючи європейські тенденції практичного застосування врядування та особливості національного законодавства можна виділити наступні принципи: 1) прозоре та чесне проведення виборів та конкурсів на заміщення вакантних посад – для забезпечення реальних можливостей для всіх громадян мати право голосу у публічній діяльності в цілому, та мати можливість реалізувати своє право на державну службу зокрема; 2) принцип зворотного зв'язку та взаємоконтролю – для забезпечення того, щоб органи врядування реалізовували законні очікування та потреби громадян; 3) верховенство права – для забезпечення справедливості, неупередженості та передбачуваності процесу врядування, а також забезпечення пріоритету прав і свобод людини і громадянина відповідно до Конституції України [1]; 4) ефективність та результативність – для забезпечення досягнення цілей при найбільш оптимальному використанні ресурсів; 5) відкритість і прозорість – для забезпечення публічного доступу до інформації та сприяння розумінню того, як реалізується державна служба; 6) компетентність і спроможність – для забезпечення того, щоб державні службовці могли добре виконувати свої обов'язки та постійно підвищувати рівень своєї професійної компетентності; 7) інноваційність та відкритість до змін – для забезпечення отримання переваг від нових рішень та кращих практик; 8) етична поведінка – для забезпечення того, щоб публічні інтереси, інтереси держави переважали над приватними; 9) сталий розвиток та стратегічна орієнтація – для врахування інтересів майбутніх поколінь та стабільного розвитку, що диктується розвитком суспільства, науки, економіки та електронних технологій; 10) раціональне управління фінансами – для

забезпечення розсудливого та продуктивного використання ресурсів держави та державних органів; 11) забезпечення прав людини, культурне різноманіття та соціальна згуртованість – для забезпечення того, щоб усі люди були захищеними та рівноправними, і щоб жоден не був дискримінований або ігнорований; 12) підзвітність – для забезпечення того, щоб представники державної служби брали відповідальність та були відповідальними за свою діяльність не лише керівнику чи центральному органу управління, але і суспільству взагалі.

Зазначені принципи врядування розглядалися через призму Закону «Про державну службу» 2015 р., з метою проведення аналізу можливої імплементації принципів врядування задля удосконалення та інтегрування діючих принципів державної служби [2]. Адже, порівнюючи вказані принципи, можна стверджувати про їх часткове пересікання, так, серед принципів врядування є і такі що зустрічаються у Законі. Однак, як правило, мають різну направленість та сутність. Враховуючи те, що принципи врядування були передбачені в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та його членами, можна стверджувати, що узгодження та імплементації є безумовно актуальним питанням сьогодення. У свою чергу, врядування має виступати свого роду вершиною еволюції публічного управління та запорукою ефективної роботи державної служби, яке увібрало в себе усе найкраще та найбільш результативне від попередніх теоретичних, і практичних надбань адміністративних реформ у демократичних державах.

Список використаної літератури:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // [Електронний ресурс] – Режим доступу – <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. // [Електронний ресурс] – Режим доступу – <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Лендшел М. О. Перспективи запровадження принципів належного врядування в Україні в контексті європейської інтеграції // Грани. – 2014. – № 7 (111). – С. 96–101.
4. Стратегія інновацій та доброго врядування на місцевому рівні // [Електронний ресурс] – Режим доступу – <https://www.coe.int/en/web/good-governance/>
5. Stoker G. Governance as Theory : Five Propositions // International Social Science Journal. – № 155. – P. 17–28.